

ਮਸੀਹ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦੀ ਉੱਤਮਤਾਈ

(8:1-13)

ਅਧਿਆਇ 8 ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਯਾਜਕਾਈ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਜਿਸ ਦੀ ਚਰਚਾ 4: 14-7:28 ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਖੋੜਾ ਜਿਹਾ ਉਸ ਦੀ ਹੋਰ ਉੱਤਮ ਯਾਜਕਾਈ ਵਾਲੀ ਸੇਵਾ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ (ਆਇਤਾਂ 1-5)। ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੀ ਉੱਤਮਤਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਚਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦੀ ਹੈ:

1. ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਮਲਕਿਸਿਦਕ ਦੀ ਪਦਵੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (5: 10)।
2. ਇਲਾਹੀ ਸਹੁੰ ਨੇ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਅਹੁਦਾ ਦਿੱਤਾ (7:20-22)।
3. ਉਸ ਦੀ ਪਰਧਾਨ ਯਾਜਕਾਈ ਅਟੱਲ ਹੈ (7:23, 24)।
4. ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਸਰਦਾਇਕ ਹੈ (7:25)।
5. ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ (7:26-28)।
6. ਉਹ ਸੁਰਗੀ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਧਰਤੀ ਉੱਤਲੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ (8: 1-5)।
7. ਉਹ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਦੇਣ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸੀ ਜੋ ਪੂਰੀ ਮਾਫ਼ੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਯਾਦ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ (8:6-13)।

ਸਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ?

ਉਸ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸੇਵਕਾਈ (8:1-5)

ਅਸਲ ਡੇਰੇ ਦਾ ਸੇਵਕ (8: 1, 2)

¹ਹੁਣ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਅਸੀਂ ਪਏ ਆਖਦੇ ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁੱਖ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਭਈ ਸਾਡਾ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਇਕ ਪਰਧਾਨ ਜਾਜਕ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅਕਾਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਵਹਿਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੰਘਾਸਣ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ। ²ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਅਸਲ ਡੇਰੇ ਤਦਾ ਉਪਾਸਕ ਹੈ ਜਿਹ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਗੱਡਿਆ।

ਆਇਤ 1. ਮੁੱਖ ਗੱਲ ਲਈ ਸ਼ਬਦ (*kephalaïos*) ਲਈ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਭਾਵ ‘‘ਜੋੜ,’’ ‘‘ਸਾਰ,’’ ਜਾਂ ‘‘ਖ਼ਾਸ ਗੱਲ’’ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਖ਼ੀਰ ਵਾਲਾ ਜਵਾਬ ਬੇਹਤਰ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਭਾਗ ਲੇਖਕ ਦੇ ਤਰਕ ਦੇ ਸਿਖਰ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ

ਨਿਕੰਮੇ ਨੇਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ; ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਉੱਤਮ ਨਾਲ ਹੈ।

ਮਸੀਹ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਦਾ ਉਸ ਦਾ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ‘ਬਿਰਾਜਮਾਨ’ ਸ਼ਬਦ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਗੱਦੀ ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸਾਡਾ ਰਾਜਾ ਬਣ ਕੇ ਹਕੂਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਯਹੂਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਕਦੇ ਗੱਦੀ ਤੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਜ਼ੋਰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ ਇਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਿਹਕਲੰਕ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਦੁਨੀਆਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, ਅਦਿੱਖ ਹੈ (ਆਇਤ 2); ਇਹ ਉਹ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ‘ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ’ (6:20) ਜਾਂ ‘ਉਪਾਸਕ’ ਹੈ (8:2)। ਵਰਤਮਾਨ ਡੇਰਾ ‘ਅਸਲ’ ਡੇਰੇ ਦੀ ‘ਨਕਲ’ ਹੀ ਹੈ (8:5; 9:24), ਪਰ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ‘ਸੁਰਗੀ ਦੇਸ਼’ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦੁਆਉਂਦਾ ਹੈ (11:16)।

ਅਕਾਸ਼ਾਂ ਸ਼ਬਦ ਸਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਦਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਤ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਵਚਨ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਹਰ ਥਾਂ ਬਹੁਵਚਨ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ। ਇਬਰਾਨੀਆਂ 9:23 ਵਿਚ ਬਹੁਵਚਨ ਵਿਚ ਹੈ ਜਦ ਕਿ 9:24 ਵਿਚ ਇਹ ਇਕ ਵਚਨ ਵਿਚ ਹੈ। ਜੇ ਫ਼ਰਕ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹਾ ਫ਼ਰਕ ਹੈ।² ਬਹੁਵਚਨ ਵਿਚ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਵਾਸ ਹੈ ਅਤੇ ਮਸੀਹ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ।

ਗੈਰ-ਮਸੀਹੀ ਯਹੂਦੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਠਹਿਰਾਏ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉੱਤਮ ਮੰਨਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਘੱਟੀਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਕਦਰੀ ਨਾਲ ਵੇਖਦੇ ਸਨ। ਏਸੇਨੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੁਮਰਾਨ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਖ਼ਾਰੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ ਪੱਤਰੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ, ਜੋਸੇਫ਼ਸ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।³ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਸਨ, ‘ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਠਹਿਰਾਇਆ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।’ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਮਸੀਹ ਐਨਾਂ ਉੱਤਮ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੁਰਗ ਤੋਂ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਬੈਠ ਕੇ ਹਕੂਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖੀ ਯਾਜਕ ਲਈ ਇਹ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

ਆਇਤ 2. ਮਸੀਹ ਡੇਰੇ ਦਾ ਉਪਾਸਕ ਹੈ। ‘ਉਪਾਸਕ’ (*leitourgos*) ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਭਾਵ ਉੱਚੇ ਅਹੁਦੇ ਵਾਲਾ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫ਼ਸਰ, ਜਾਂ ‘ਯਾਜਕਾਈ ਵਾਲਾ ਸੇਵਕ’ ਹੈ। ‘ਡੇਰਾ’ ਸੁਰਗ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ‘ਅੱਤ ਪਵਿੱਤਰ ਥਾਂ ਹੈ’ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਯਿਸੂ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਉਤਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਪਵਿੱਤਰ ਥਾਂ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸੁਰਗ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਜਾਂ ਰੂਪ ਸੀ। ਅਸਲ ਤੋਂ ਭਾਵ ਪਰਛਾਵੇਂ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਥੇ ‘ਨਕਲੀ’ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਡੇਰਾ (*skēnē*) ਸੁਰਗ ਨੂੰ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਵਿਚਕਾਰ ਖ਼ੁਦਾ ਲਈ ਵਾਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਡੇਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਰਕਤਾਂ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਅਤੇ ਪਰਛਾਵਾਂ ਹੈ (ਆਇਤ 5), ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਾਨੂੰ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 8:3-5 ਵਿਚ ਸੁਰਗੀ ਡੇਰੇ ਨੂੰ ‘ਜਗਵੇਦੀ’ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 11:19 ਵਿਚ ਫੇਰ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ‘ਹੈਕਲ’ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੈਕਲ ਨੇ ਡੇਰੇ ਦਾ ਥਾਂ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਲੇਖਕ

ਨੇ ਅਤੀਤ ਤੋਂ ਹੀ ਆਦਰਸ਼ 'ਡੇਰੇ' ਦੀ ਗੱਲ ਇਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿਚ ਹੋਵੇ।

ਇਸ ਡੇਰੇ ਨੂੰ ਜਿਹ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਗੱਡਿਆ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।⁴ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਵੱਲੋਂ। ਸੁਰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੋਣਾ ਸੀ ਕਿ 'ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਗੱਡਿਆ।' ਇੱਥੇ ਫਰਕ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਗੱਡੇ ਗਏ ਸੁਰਗੀ ਡੇਰੇ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਵੱਲੋਂ ਗੱਡੇ ਗਏ ਧਰਤੀ ਉਤਲੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ 'ਰਾਜ' ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 1:9-11)। ਜਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਲੀਸੀਆ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ (ਮੱਤੀ 16:18, 19) ਅਤੇ ਫੇਰ ਇਕ ਦਮ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਨੂੰ 'ਰਾਜ' ਆਖਿਆ। ਮਤਲਬ ਭਾਵੇਂ ਫਰਕ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਇਸ ਦੇਹ ਦੇ ਅੰਗ ਬਣਨ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਥਾਂ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 1:13, 18)। 'ਕਲੀਸੀਆ' (ekklēsia) ਖੁਦਾ ਦੀ 'ਸਭਾ' ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੁਨਿਆਵੀ ਸਭਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 19:39, 41, 45) ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਸਹੀ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜੇ ਡੇਰੇ ਵਾਲਾ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਕਲੀਸੀਆ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਸੀ ਤਾਂ ਭਲਾ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਕਲੀਸੀਆ ਸੁਰਗ ਦੀ ਦੁਨਿਆਵੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਜਾਂ ਪਰਛਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ? ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ 'ਸੁਰਗ ਦਾ ਰਾਜ' (ਮੱਤੀ ਵਿਚ ਬੱਤੀ ਵਾਰ) ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਕਲੀਸੀਆ ਦਾ ਸੁਰਗ ਨਾਲ ਉਹੀ ਸਬੰਧ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਡੇਰੇ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਦਾ ਅੱਤ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਨਾਲ ਸੀ। (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 3:10)।

ਤੰਬੂ ਵਿਚਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਕਲੀਸੀਆ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਵਿਚ ਮੇਜ਼, ਧੂਪ ਦੀ ਵੇਦੀ ਅਤੇ ਸ਼ਮਾਦਾਨ ਸਨ। ਮੇਜ਼ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਭੋਜ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੇਜ਼ ਤੋਂ ਰੋਟੀਆਂ ਯਾਜਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਖਾਧੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਜਦ ਕਿ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਪ੍ਰਭੂ ਭੋਜ ਹਰ ਹਫ਼ਤੇ ਮਨਾਉਂਦੀ ਹੈ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 20:7)। ਉੱਦੇ ਪੂਏਂ ਨਾਲ ਧੂਪ ਦੇ ਵੇਦੀ ਸਾਡੀ ਦੁਆ ਅਤੇ ਗਾਉਣ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਅਤੇ ਵਡਿਆਈ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾ ਸਕਦੀ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਇਬਰਾਨੀਆਂ 13:15; ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 8:4 ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਬੰਧ ਨੂੰ ਵੇਖੋ)। ਸੱਤ ਲਾਟਾਂ ਵਾਲਾ ਸ਼ਮਾਦਾਨ ਖੁਦਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਵਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਜ਼ਬੂਰ 119:105)। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੇ ਮਸੀਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਸਾਡੇ ਇਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਚੱਲਦਿਆਂ ਖੁਦਾ ਦੇ ਵਚਨ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਦੀ ਹੈ (ਮੱਤੀ 5:14; 1 ਯੂਹੰਨਾ 1:7)। 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3:16 ਵਿਚ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੀ ਹੈਕਲ (ਵਾਸ) ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ 'ਅਸਲ ਡੇਰਾ' ਜਾਂ 'ਤੰਬੂ' ਜਾਂ ਖੁਦਾ ਦਾ ਵਾਸ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪੁਰਾਣਾ ਡੇਰਾ ਜਿਸ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਸੀ।

ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਾਲ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲਾ ਯਾਜਕ (8:3, 4)

³ਹਰੇਕ ਪਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਭੇਟਾਂ ਅਤੇ ਬਲੀਦਾਨ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਨੂੰ ਥਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਕਾਰਣ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ ਭਈ ਇਹ ਦੇ ਕੋਲ ਵੀ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਵੇ। ⁴ਜੇ ਉਹ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਯਾਜਕ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਨਾ, ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭੇਟਾਂ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਹੁੰਦੇ ਹੀ ਹਨ।

ਆਇਤ 3. ਇਬਰਾਨੀਆਂ 5:1 ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯਾਜਕ ਦਾ ਕੰਮ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਾਪਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਲਈ ਭੇਟਾਂ ਅਤੇ ਬਲੀਦਾਨ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਨੂੰ ਥਾਪਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਪਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਲਈ ਆਪਣੀ

ਕੁਰਬਾਨੀ ਬਿਲਕੁਲ ਉਵੇਂ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਅੱਗੇ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ (9: 14); ਇਹ ਤਕਰੀਬਨ ਉਵੇਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਲੇਖਕ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਗਿਆਸਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਧਰਤੀ ਦੇ ਯਾਜਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਧਰਤੀ ਉਤਲਾ ਤੰਬੂ (ਹੈਕਲ) ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਯਹੂਦੀ ਯਾਜਕਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਸੀ (ਆਇਤ 4; ਵੇਖੋ 7: 12-14)। ‘ਇਹ [ਆਇਤ] ਇਹ ਸਮਝਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਯਾਜਕਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਕਾਫ਼ੀ ਅੱਗੇ ਨਿੱਕਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।’⁵ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕੋ ਹੀ ਯਾਜਕਾਈ ਦਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦਿੱਤਾ; ਉਸ ਨੇ ਇੱਕੋ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਅਧੀਨ ਇੱਕੋ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਦੋ ਯਾਜਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਸੀ। ਨਾ ਹੀ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਦੋ ਨੇਮ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਸਨ। (ਇਹ ਰੋਮੀਆਂ 7: 13, 14 ਵਾਲੀ ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਦੇ ਤਰਕ ਵਰਗਾ ਹੈ।)

ਆਇਤ 4. ਜੇ ਉਹ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਯਾਜਕ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਨਾ। ਯਿਸੂ ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਉੱਤਮਤਾ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਫ਼ਰਕ ਹੈ। ਉਹ ਲੇਵੀ ਦੀ ਗੋਤ ਜਾਂ ਹਾਰੂਨ ਦੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ (7: 14), ਇਸ ਕਰਕੇ ਯਾਜਕਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਹ ‘ਆਮ ਆਦਮੀ’ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਦੁਨਿਆਵੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਯਾਜਕ ਸੁਰਗੀ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਘੱਟ ਹੈ।⁶ ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਵਾਸ ਹੁਣ ਦੁਨਿਆਵੀ ਹੈਕਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਯਿਸੂ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਭਾਵੇਂ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਹੀ ਗਿਆ। ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭੇਂਟਾਂ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਵਿਚ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਉਹ ਯਾਜਕ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਰਾਜ/ਕਲੀਸੀਆ ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦੇ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦਾ ਕਾਰਜ ਉਦੋਂ ਤਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸੀ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5: 25ਅ)। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਭੇਂਟ ਚੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਫ਼ਿਲਿੱਪਸ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਵਿਚ ਹੈ), ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (7: 27; 9: 28)। ਇਹ ਇਕ ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਹੀ ਸਾਡੇ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸੁੱਧ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ (1 ਯੂਹੰਨਾ 1: 7)। ਇਹ ਅਟੱਲ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਖ਼ੁਦਾ ਕੋਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਬਚਾਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ (7: 25)।

ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਯਾਜਕ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਅਜੋਕਾ ਯਾਜਕ ਅਜਿਹੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਵਿਚ ਉਪਯੋਗੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂ ਜੋ ਯਿਸੂ ਨੇ ਪਾਪ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਇੱਕੋ ਹੀ ਵਾਰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਵਾਧੂ ਭੇਂਟਾਂ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਹੋ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ। ਇੱਕੋ ਇਕ ਕੁਰਬਾਨੀ ਜਿਸ ਦੀ ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ ਉਹ ਉਹਦੇ ਲਈ ਰੋਜ਼ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜੇ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 12: 1, 2)।

ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਯਾਜਕ (8: 5)

⁵ਜਿਹੜੇ ਸੁਰਗੀ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਅਤੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਵੱਲੋਂ ਹੁਕਮ ਮਿਲਿਆ ਜਾਂ ਡੇਰਾ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਵੇਖਣਾ ਜਿਹੜਾ ਨਮੂਨਾ ਤੇਨੂੰ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੂੰ ਸੱਤੇ ਕੁਝ ਬਣਾਈ।

ਆਇਤ 5. ਸੁਰਗੀ ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਅਤੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਮੰਨਦਿਆਂ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਉੱਤੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਨਿਕੰਮੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਸੀਨੈ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਕ ਅਰਥ ਵਿਚ ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦੇ ਵਾਸ ਦੀ ਨਕਲ ਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਲੇਖਕ ਦੇ ਸੰਸਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਸਲ ਸੰਸਾਰ ਉੱਪਰਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੈ ਉਹ ਉਸ ਦਾ ‘‘ਨਮੂਨਾ’’ ਹੈ। ‘‘ਪਰਛਾਵਾਂ’’ ਪੁੰਧਲੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਅਸਲ। ਕੁਲੁੱਸੀਆਂ 2: 16, 17 ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 10: 1, 2 ਵੀ ਵੇਖੋ)। ਸੱਬਤ ਸਣੇ ਮੂਸਾ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਰਸਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ‘‘ਪਰਛਾਵੇਂ’’ ਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ‘‘ਰਸਮੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ’’ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦ ਕਿ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ‘‘ਸ਼ਬਦ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਨਮੂਨੇ ਸੁਰਗੀ ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਕੇਤ ਜਾਂ ਸੁਝਾਅ’’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ‘‘ਇਕ ਵਿਚ ਮਿਲ ਕੇ’’ ਹਨ।⁷

ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੇ ਡੇਰਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ, ਜਿਹਦੇ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਨ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਨਮੂਨੇ ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਕੂਚ 25: 40)। ਸੰਕੇਤ ਤੋਂ ਇਹ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦੀ ਹੈਕਲ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 7: 44 ਵਿਚ ਇਸਤਿਫ਼ਾਨ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ‘‘ਖਾਕੇ’’ ਲਈ ਉਹੀ ਸ਼ਬਦ *tupos* ਵਰਤਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ‘‘ਰੂਪ’’ ਜਾਂ ‘‘ਨਮੂਨਾ’’ ਹੈ।⁸ ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਵਰਤ ਕੇ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੱਗੇ ਉਦੋਂ ਤੰਬੂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭਲਾ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ‘‘ਨਵੀਂ ਹੈਕਲ’’ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਭਾਵ ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਰ੍ਹਾ ਵੀ ਘੱਟ ਚੌਕਸੀ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਇਬਰਾਨੀਆਂ 2: 1-3 ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ‘‘ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।’’ ਬੇੜਾ ਬਣਾਉਣ ਤਕ ਸੀਮਤ ਨੂਹ ਨੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੁਕਮ ਮੰਨਿਆ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਕਿ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਅਧੀਨ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਚੌਕਸੀ ਨਾਲ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਖਦੇ ਹਨ, ‘‘ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਕੋਈ ਰਹਿਤਨਾਮੇ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਮੰਨਣ ਲਈ ਬਗ਼ੈਰ ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੇ ਇਕ ਪ੍ਰੇਮ ਪੱਤਰ; ਹੈ।’’ ਬੇਸ਼ੱਕ ਖ਼ੁਦਾ ਦਾ ਵਚਨ ਵਿਸਤਾਰ ਸਹਿਤ ਰਹਿਤਨਾਮੇ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿਲਸਿਲੇਵਾਰ ਸਵਾਲ-ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਵਿਸਤਾਰ ਸਹਿਤ ਅਤੇ ਕਾਵਿ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਤੇ ਪਰਤੀਕਾਤਮਕ ਆਇਤਾਂ ਸਣੇ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਇਕੱਠ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਾਈਬਲ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝਦਾਰ ਪਾਠਕ ਇਹ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘‘ਰਹਿਤਨਾਮੇ’’ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।⁹ ਜਿਮੀ ਐਲਨ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ, ‘‘ਅੱਜ ਨਮੂਨਾ ਵੁਹ ਸਭ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਦੱਸਦਾ ਹੈ।’’¹⁰

ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਮਿਲਿਆ (*chrēmatisō*) ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘ਇਲਾਹੀ ਤੌਰ ਤੇ ਤਾੜਿਆ ਗਿਆ’’ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। NKJV ਵਿਚ ਮੱਤੀ 2: 12 ਅਤੇ ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11: 7 ਵਿਚ ਇਸੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ‘‘ਇਲਾਹੀ ਚਿਤਾਵਨੀ’’ ਅਤੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 10: 22 ਵਿਚ ‘‘ਇਲਾਹੀ ਹਦਾਇਤ’’ ਹੈ। ‘‘ਨਮੂਨੇ’’ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੂਸਾ ਦੇ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਇਕ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ‘‘ਨਮੂਨਾ’’ (*tupos*) ਦਾ ਮੂਲ ਅਰਥ ‘‘ਫ਼ੂਕ’’ ਅਤੇ ‘‘ਫ਼ੂਕ ਦਾ ਅਸਰ’’¹¹ ਵਰਗੇ

ਧਾਂਤ ਦੇ ਸੰਚੇ ਜਾਂ ਮੋਹਰ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਠੱਪੇ ਨਾਲ ਛਾਪਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ *tupoi* (*tupo*, ਜਾਂ ‘‘ਟਾਈਪ’’ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ) ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਮੂਸਾ ਨੂੰ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਨਮੂਨਾ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਆ ਸਕਦਾ ਸੀ (ਕੁਚ 25:40)। ਉਸ ਨੇ ‘‘ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮੂਲ ਸੁਰਗੀ ਦੀ ਨਕਲ ... ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਦੇ ਮਾਡਲ ਵਰਗਾ ਕੁਝ’’ ਵੇਖਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।¹² ਜਿਵੇਂ ਫਿਲੋ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ, ‘‘ਆਪਣੇ ਮਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ [ਅਭੌਤਿਕ]’’ ਨਮੂਨੇ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।¹³ ਇਹ ਦਾ ਮਤਲਬ ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੰਬੂ ਦੇ ਰੂਹਾਨੀ ਅਰਥ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਪਤਾ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸੁਰਗ ਕੈਸਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਮੂਸਾ ਨੇ ਵੇਖਿਆ, ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਨਮੂਨਾ ਹੈਕਲ ਦੀ ਰਸਮੀ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣ ਗਿਆ ਕਿ ਕਲੀਸੀਆ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਪੂਰੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਸੁਰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਹੈ। ਕਲੀਸੀਆ ਦੀਆਂ ਚਰਚਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇੱਠਾਂ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਕਲੀਸੀਆ ‘‘ਸੁਰਗੀ ਥਾਂਵਾਂ’’ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ‘‘ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ... ਬਿਰਾਜਮਾਨ’’ ਹਾਂ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 1:3; 2:6; ਵੇਖੋ ਇਬਰਾਨੀਆਂ 9:23)।

ਉਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨੇਮ (8:6-13)

ਯਿਸੂ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਹਰ ਸੇਵਕਾਈ ਨਾਲੋਂ ਉੱਪਰ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਹਰ ਨੇਮ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦਾ ਵਿਚੋਲਾ ਬਣਿਆ। ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਸਿਰਫ਼ ‘‘ਸੁਰਗੀ ਵਸਤਾਂ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਅਤੇ ਪਰਛਾਵਾਂ’’ ਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਪਰਮਾਣਕ ਅਤੇ ਖੁਦਾ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੁਆਉਣਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਮਸੀਹ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਆਉਣਾ ਸੀ।

ਇਬਰਾਨੀਆਂ 8:6-13 ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ?

ਉੱਤਮ ਵਾਇਦਿਆਂ ਵਾਲਾ ਨੇਮ (8:6, 7)

⁶ਪਰ ਹੁਣ ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਉਹ ਅਗਲੇ ਨਾਲੋਂ ਇਕ ਉੱਤਮ ਨੇਮ ਦਾ ਵਿਚੋਲਾ ਹੋਇਆ ਜਿਹੜਾ ਚੰਗੇ ਵਾਇਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਓਨੀ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਸੇਵਕਾਈ ਮਿਲੀ। ⁷ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਨੇਮ ਬੇ ਨੁਕਸ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਦੂਦੇ ਲਈ ਥਾਂ ਨਾ ਭਾਲੀ ਜਾਂਦੀ।

ਆਇਤ 6. ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਚੰਗੇ ਵਾਇਦਿਆਂ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਇਹ ਆਇਤ ਖ਼ਾਸ ਅਹਿਮੀਅਤ ਵਾਲੀ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਦੇ ਲਹੂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਭੇਂਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਨਾਲੋਂ ਬੇਹਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਲੱਗੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕੋ ਹਵਾਲੇ ਯਿਰਮਿਯਾਹ 31:31-34 ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ‘‘ਨਵੇਂ ਨੇਮ’’ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਲੇ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਨੇ ਕੀਤੇ ‘‘ਉੱਤਮ ਵਾਇਦਿਆਂ’’ ਵਾਲਾ ‘‘ਉੱਤਮ ਨੇਮ’’ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੁਰਬਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਨਾਲੋਂ ਬੇਹਤਰ ਜਾਨ ਦੇਣ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਯਿਸੂ

ਉੱਤਮ ਨੇਮ ਦਾ ਵਿਚੋਲਾ ਹੈ, ਤਰਕਸੰਗਤ ਦਲੀਲਾਂ ਅਤੇ ਵਚਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਇਬਰਾਨੀਆਂ 9:16, 17 ਅਤੇ ਮੱਤੀ 26:28 ਵਿਚ ‘ਨੇਮ’ ਲਈ ਸ਼ਬਦ (*diathēkē*) ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ KJV ਵਿਚ ‘ਅਹਿਦ’ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ‘ਨਵਾਂ ਨੇਮ’ ਸਿਰਲੇਖ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਯਿਰਮਿਯਾਹ 31 ਅਧਿਆਇ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹਵਾਲਾ ‘ਨਵੇਂ’ ਨੇਮ ਜਾਂ ਅਹਿਦ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਲਈ ਪਿਛੋਕੜ ਦਾ ਉਹ ਹਵਾਲਾ ਹੈ।

‘ਵਿਚੋਲਾ’ (*mesites*) ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਦੇ ਰੋਜ਼ਮੱਰਾ ਦੇ ਲੈਣ ਦੇਣ ਵਿਚ ‘ਦਰਮਿਆਨ’ ਖਲੋਤੇ ਆਦਮੀ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਸ਼ਖ਼ਸ ਸਾਲਸ ਜਾਂ ਵਿਚੋਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ।¹⁴ ਮੂਸਾ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਚੋਲੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ (ਵੇਖੋ ਗਲਾਤੀਆਂ 3:19), ਪਰ ਅੱਜ ਸਾਡਾ ਇਕ ਵਿਚੋਲਾ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਹੈ (1 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 2:5)। ਸਾਡੇ ਲਈ ਸੰਤਾਂ, ਮਰੀਅਮ, ਫ਼ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਵਸੀਲੇ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪਿਤਾ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਜਾਣਾ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ!

ਆਇਤ 7. ਮਸੀਹ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਨੇਮ, ਕਲੀਸੀਆ ਅਤੇ ਅਸਲ ਮਾਫ਼ੀ ਸਣੇ ‘ਸੁਰਗੀ ਵਸਤਾਂ’ ਹਨ (ਆਇਤ 5)। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਪਾਪ ਬਾਰੇ ਕਹਿਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਂ ਅਸਲ ਮਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਬੇ ਨੁਕਸ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ (ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 8:3)। ਯਿਸੂ ‘ਹੋਰ ਵੀ ਉੱਤਮ’ ਸੇਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। 8:8-12 ਵਿਚ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ। ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਪਾਪ ਦੀ ਅਸਲ ਮਾਫ਼ੀ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਰਸਮੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਹੁਕਮ ਇਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਾਸਤੇ ਸਨ, ਪਰ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਹਨ। ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਲੰਮੀ ਉਮਰ, ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ, ਫ਼ਸਲ ਦੀ ਬਹੁਤਾਇਤ, ਕੌਮੀ ਬਰਕਤਾਂ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦੁਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ‘ਬੇ ਨੁਕਸ’ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਉੱਤਮ ਨੇਮ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸੀ।

ਉਸ ਨੇਮ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ (8:8, 9)

ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਉਜ ਲਾ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ,
 ਵੇਖੋ, ਓਹ ਦਿਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਭੂ ਆਖਦਾ ਹੈ,
 ਕਿ ਮੈਂ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਯਹੂਦਾਹ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਨਾਲ
 ਇਕ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਬੰਨ੍ਹਾਂਗਾ, ਉਸ ਨੇਮ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜਾ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਉ ਦਾਦਿਆਂ ਨਾਲ
 ਬੰਨ੍ਹਿਆ,
 ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜਿਆ
 ਭਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਲਿਆਵਾਂ, ਓਹ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨੇਮ ਉੱਤੇ ਕਾਇਮ ਨਾ ਰਹੇ,
 ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਝ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕੀਤੀ, ਪ੍ਰਭੂ ਆਖਦਾ ਹੈ।

ਆਇਤ 8. ਦੂਜਾ, ਇਹ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਉਸ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਯਹੂਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚੋਂ ਹਵਾਲੇ ਦੇਣ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਹੋਰ ਯਕੀਨ ਦੁਆਉਣ ਵਾਲਾ ਤਰਕ

ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਯਿਰਮਿਯਾਹ ਨੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾਂ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੇਵਫ਼ਾਈ ਨੂੰ ਸੀਨੈ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨੇਮ ਦੇ ਠੁਕਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਇਸ ਰੱਦੇ ਜਾਣ ਇਕ ਕੌਮ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਖ਼ਾਤਮੇ ਦੇ ਪਰਮੁੱਖ ਕਾਰਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਨੁਕਸਦਾਰ ਹੋਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਨੁਕਸ ਕੱਢਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਨੁਕਸ ਕੱਢਿਆ ਸੀ।

ਇਕ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਅਤੇ ਯਹੂਦਾ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੇਰ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਕ ਜਮਾਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਲੀਸੀਆ ਭਾਵ ਇਕ ਦੇਹ ਦੇ ਕਾਇਮ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੋਇਆ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 2: 14-16)। ਖ਼ੁਦਾ ਫੁੱਟ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਬਲਕਿ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੇ ਸਭ ਲੋਕ ਇੱਕੋ ਦੇਹ ਭਾਵ ਕਲੀਸੀਆ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 1: 22, 23) ਭਾਵ “ ਰੂਹਾਨੀ ਇਸਰਾਏਲ ” (ਗਲਾਤੀਆਂ 6: 16) ਵਿਚ ਹੋਣ। ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧੜਿਆਂ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਅਤੇ ਕੜਵਾਹਟ ਹੀ ਵੱਧਦੀ ਹੈ ਜੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਕੇ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਮਨਬਦਲੀ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਕ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 17: 20, 21)¹⁵ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਨੂੰ ਹਰ ਧੜੇ ਅਤੇ ਫੁੱਟ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀ ਨਬੂਵਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਨੁਕਸ ਸਨ; ਜੇ ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਕਾਮਿਲ ਜਾਂ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸੀ।

ਆਇਤ 8 ਦੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਕਿ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਯਿਰਮਿਯਾਹ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਾਰ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਮੂਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। ਉਹ ... ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਯੂਨਾਨੀ ਧਰਮ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਲੇਖਕ ਲਈ ਖ਼ੁਦਾ ਨੂੰ ਬੁਲਾਰੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੱਸਣਾ ਆਮ ਗੱਲ ਸੀ। ਯਿਰਮਿਯਾਹ 31: 31-34 ਵਾਲੀ ਨਬੂਵਤ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਬਰਾਨੀਆਂ 8: 8-12 ਵਿਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਉਦੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਯਹੂਦਾ ਗੁਲਾਮੀ ਦੌਰਾਨ ਬਾਬੁਲ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲੋਕ ਹੈਰਾਨ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮੁੜ ਸਕਣਗੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ (ਯਿਰਮਿਯਾਹ 31: 17); ਕਿਉਂ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘਰ ਮੁੜਨਾ ਸੀ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਉੱਤਮ ਨੇਮ ਵੀ ਮਿਲਣਾ ਸੀ।

ਯਿਰਮਿਯਾਹ ਨੇ ਮੰਨਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਯੋਸੀਯਾਹ ਰਾਜੇ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (2 ਰਾਜਿਆਂ 23: 3), ਕਿ ਲੋਕ ਉਸ ਦੇ ਧਰਮੀ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣਗੇ (ਯਿਰਮਿਯਾਹ 3: 6-10)। ਕੌਮੀ ਪਛਤਾਵਾ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਅਲੱਗ ਤਰੀਕਾ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਾਕਾਮੀ ਦਾ ਸਾਰ ਰਚਿਆ ਸੀ (ਰੋਮੀਆਂ 8: 3); ਇਸ ਕਰਕੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਿੱਧਤਾ ਵਾਲੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀ ਸਕਣ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨਵਾਂ ਨੇਮ “ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਘਰਾਣੇ” ਅਤੇ “ਯਹੂਦਾ ਦੇ ਘਰਾਣੇ” ਦੋਹਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਅਰਥ ਮੁਤਾਬਿਕ “ਇਸਰਾਏਲ” ਚਾਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ:¹⁶

1. ਯਾਕੂਬ ਲਈ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ (ਉਤਪਤ 32: 28)।
2. ਯਾਕੂਬ ਦੀਆਂ ਸਭ ਸੰਤਾਨਾਂ ਲਈ (ਕੂਚ 4: 22)।
3. ਦਸ ਗੋਤਾਂ ਲਈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯਾਰੋਬਾਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕੀਤੀ (1 ਰਾਜਿਆਂ 12: 19, 20)।

4. ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਰ ਮਸੀਹੀ ਲਈ (ਰੋਮੀਆਂ 9:6; ਗਲਾਤੀਆਂ 6:16)। ਇਹ ਨੇਮ ਸਾਰੇ ਇਸਰਾਏਲ (ਸਭ ਯਹੂਦੀਆਂ) ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਮਾਂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵੀ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ।

‘ਇਸਰਾਏਲ ਦਾ ਘਰਾਣਾ’ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਅਧੀਨ ‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਇਸਰਾਏਲ’ ਬਣ ਗਿਆ (ਗਲਾਤੀਆਂ 6:16)। ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਬੇਸ਼ੱਕ ਕਿਤੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਪਰ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਉਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੰਭਵ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਮਸੀਹੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਕੁਝ ਪੂਰਵ ਧਾਰਣਾਵਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਲਹੂ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਵਹਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ (ਮੱਤੀ 26:28)। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਐਨਾਠ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ (ਲੂਕਾ 24:46, 47; ਮਰਕੁਸ 16:15; ਮੱਤੀ 28:18-20)।

‘ਯਹੂਦਾ’ ਤੋਂ ਭਾਵ ‘ਤਾਰੀਫ਼’ ਜਾਂ ‘ਉਸ ਨੂੰ ਵਡਿਆਇਆ ਜਾਵੇਗਾ’ ਸੀ। ਇਹ ਲੇਆਹ ਤੋਂ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੁੱਤਰ ਲਈ (ਉਤਪਤ 29:35); ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਹਰ ਸੰਤਾਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗੋਤ ਲਈ (ਗਿਣਤੀ 1:7); ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸ਼ਮਾਉਨ ਅਤੇ ਦਾਨ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਯਹੂਦਾ ਅਤੇ ਬਿਨਿਆਮੀਨ ਦੇ ਗੋਤਾਂ ਸਣੇ ਰਹੋਬਾਮ ਦੇ ਮਗਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ। ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ‘ਯਹੂਦੀ’ ਨਾਂਅ (‘ਯੂ-ਦਾ’ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ) ਯਹੂਦੀ ਬਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੋਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਨਾਂਅ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ (ਰੋਮੀਆਂ 2:29)। ਯਿਰਮਿਯਾਹ ਦੀ ਨਬੂਵਤ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ।

ਆਇਤ 9. ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਉਦੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਖ਼ੁਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਲਿਆਇਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਭਾਸ਼ਾ ਇਕ ਬਾਪ ਦੇ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਨ ਅਤੇ ਤਦ ਤਕ **ਮਿਸਰ** ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿੱਕਲ ਸਕਦੇ ਸਨ ਜਦ ਤਕ ਖ਼ੁਦਾ ‘ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੱਥ ਪਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਰ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਲਿਆਇਆ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਗੁਲਾਮ ਸਨ।’¹⁷ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸਿਸਟਮ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਆਦਰਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਵਕਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਪ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਪਾਪ ਨੂੰ ਵਿਖਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਸ਼ਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਧਰਮੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਉਹ ਬਚਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ (ਰੋਮੀਆਂ 3:20; ਵੇਖੋ ਗਲਾਤੀਆਂ 3:19-21)। ਪਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਅਯੋਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਪਾਪੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ।

ਖ਼ੁਦਾ ਨੂੰ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਵਿਚ ਖੋਟ ਮਿਲੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਬਾਰ ਬਾਰ ਉਹਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਤੋੜ ਰਹੇ ਸਨ: ‘ਉਹ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨੇਮ ਉੱਤੇ ਕਾਇਮ ਨਾ ਰਹੇ।’ ਉਸ ਨੂੰ ਨੇਮ ਵਿਚ ਵੀ ਖੋਟ ਮਿਲੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਬਾਰ ਬਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਖ਼ੰਡਨਾਕ ਬੋਝ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਕ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਦੋਸ਼ ਪੁਰਾਣੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਅਸਰ ਸੀ। ਖ਼ੁਦਾ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਉਸ ਦੀ ਅਬਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ

ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸੀ।

ਜਦ ਖੁਦਾ ਨੇ ਆਖਿਆ, ‘ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਝ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕੀਤੀ,’ ਤਾਂ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇਮ ਨੂੰ ਰੱਦਦਾ ਦਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਨਤੀਜਾ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਇਸਰਾਏਲ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਫ਼ਿਕਰ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਪਰ ਜਦ ਲੋਕ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਖੁਦਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਰੋਮੀਆਂ 1: 18, 24, 26, 28)।

ਮਨਾਂ ਅਤੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਨੇਮ (8: 10-12)

¹⁰ਏਹ ਉਹ ਨੇਮ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮੈਂ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਘਰਾਣੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਾਂਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਮਗਰੋਂ, ਪ੍ਰਭੂ ਆਖਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਆਂ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਪਾਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਆਂ ਹਿਰਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹੋਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਓਹ ਮੇਰੀ ਪਰਜਾ ਹੋਣਗੇ। ¹¹ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਵਤਨੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਵੇਗਾ, ਨਾ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਭਾਈ ਨੂੰ ਏਹ ਕਹਿ ਕੇ ਭਈ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਜਾਣੇ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਸੱਭੇ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣਨਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੇ ਤੀਕ। ¹²ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਧਰਮਾਂ ਉੱਤੇ ਤਰਸਵਾਨ ਹੋਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਫੇਰ ਕਦੇ ਚੇਤੇ ਨਾ ਕਰਾਂਗਾ।

ਆਇਤ 10. ਇਹ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ: ‘ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਆਂ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਪਾਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਆਂ ਹਿਰਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਾਂਗਾ।’ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨ ‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਆਂ ਮਨਾਂ ਵਿਚ’ ਪਾ ਕੇ ਅਤੇ ‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਆਂ ਹਿਰਦਿਆਂ ਉੱਤੇ’ ਲਿਖ ਕੇ ਖੁਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤਕ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ (ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 6: 6-9)। ਦਾਊਦ ਵਾਂਗ ਕਈਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ (ਜ਼ਬੂਰ 119: 11)। ਵਚਨ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲੈਣ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਗੁਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ‘ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿਚ’ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਿਲ ਨਵਾਂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਰੱਖ ਲਿਆ ਹੋਵੇ ਉਹ ਉਸ ਵਿਚ ਆਨੰਦਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਜ਼ਬੂਰ 1: 1-3) ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਖੁਦਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਵਿਚ ਸਮਝ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਬਗੈਰ ਕੋਈ ਇਸ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ।

ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਲਈ ਨੇਮ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਅਤੇ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਖੁਦਾ ਵਿਚ ਕੁਝ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿਲ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਹੋ ਜਿਹੇ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਪੌਲਸ ਨੇ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ‘‘ਤੁਹਾਡਾ ਉਹੋ ਸੁਭਾਅ ਹੋਵੇ [ਮਸੀਹ ਵਾਲੀ ਸੋਚ]’’ (ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 2: 5-11)। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਮਸੀਹ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸੁਭਾਅ ਵਰਗਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਨਵੇਂ ਸੁਭਾਅ ਕਰਕੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਹੁਕਮ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਕੀਮਤੀ ਹੋਣ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਸਿੱਧ ਮਸੀਹੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਕਾਰਣ ਹੁਕਮ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਉਹਦੇ ਲਈ ਮੰਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਹਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਇਹ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਵੇਂ ਹਿਰਦੇ ਜਾਂ ਆਤਮਾ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 11: 19, 20), ਜਿੱਥੇ ਬਾਈਬਲ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨੇਮ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲਾ

ਆਦਮੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਬਾਬੁਲ ਦੀ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਮੁੜਨ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੈ। ਇਸਰਾਏਲ ਨੇ ਸ਼ਰਾ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਕੂਚ 24:7), ਪਰ ਆਪਣੇ ਨੇਕ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿਲ ਦੀ ਸਦਾਚਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।¹⁸ ‘ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਾਰਣ’ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ (ਰੋਮੀਆਂ 8:3)। ਦਾਉਦ ਨੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸ਼ਰਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ (ਜ਼ਬੂਰ 119:11), ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਇਜ਼ਹਾਰ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸ਼ਰਾ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ‘ਧਿਆਨ ਕਰਨ’ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਕੇ ਹੈ।¹⁹ ਯਿਸੂ ਨੇ ਪਹਾੜੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਦੀ ਮੰਜ਼ਾ ਦੀ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਮਝ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵੜਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਗੰਥੀਆਂ ਅਤੇ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਅਤੇ ਰਸਮੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਕੇ ਹੋਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ (ਮੱਤੀ 5:20)।

‘ਸ਼ਕਤੀ’ ਖੁਦਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨਣ ਦੇ ਦਿਲੋਂ ਪੂਰੇ ਸਮਰਪਣ ਨਾਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਮਾਪ ਨਵਜਮੇਂ ਬਾਲਕ ਵਾਂਗ ਜਿਹੜਾ ਦੁੱਧ ਲਈ ਕਿਲਕਾਰੀਆਂ ਮਾਰਦਾ ਹੈ, ਵਚਨ ਦੀ ਤਾਂਘ ਰੱਖ ਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ (1 ਪਤਰਸ 2:1, 2)।

ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹੋਵਾਂਗਾ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਖੁਦਾ ਕੋਲ ਆ ਸਕਣਾ ਸੀ। ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਖੁਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਡਾ ਫਾਸਲਾ ਪਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੈਕਲ ਦੇ ਪਰਦੇ ਰਾਹੀਂ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਉਸ ਤਕ ਅੱਪੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਹ ਸਾਡਾ ਖੁਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਲੋਕ, ਭਾਵ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹਾਂ। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਕ ਵਰਗ ਸਿਸਟਮ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਯਾਜ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਖੁਦਾ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਭ ਲੋਕ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਯਾਜ਼ਕ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਇਕ ਅਰਥ ਵਿਚ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ‘ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹੋਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਮੇਰੀ ਪਰਜਾ ਹੋਣਗੇ।’ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾਉਣਾ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣਾ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਨਾ ਜਾਣਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਨਿਆਈਆਂ 2:10)। ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ‘ਆਪਣਾ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਆਪਣਾ ਰਖਵਾਲਾ, ਆਪਣਾ ਛੁਡਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਆਪਣਾ ਰਹਿਬਰ’ ਮੰਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।²⁰ ਹੋਸ਼ਿਆ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਦਕਾਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਨਾ ਜਾਣਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਿਆ (ਹੋਸ਼ਿਆ 4:1-3)। ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਵੀ ਹੈ। ਪਾਪ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ‘ਮਸੀਹ ਦੇ ਸਿੱਖੇ ਹੋਏ [ਨਾ ਹੋਣਾ] ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ’:

ਪਰ ਤੁਸਾਂ ਮਸੀਹ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾ ਪਾਈ! ਜੇ ਤੁਸਾਂ ਕਿਤੇ ਉਹ ਦੀ ਸੁਣੀ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਸਚਿਆਈ ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਹੈ ਤਿਵੇਂ ਉਸ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਸਿਖਾਏ ਗਏ ਹੋ। ਭਈ ਤੁਸਾਂ ਅਗਲੇ ਚਲਣ ਦੀ ਉਸ ਪੁਰਾਣੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਲਾਹ ਸੁੱਟੋ ਜੋ ਥੋਖਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਮਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਗੜਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੇ ਸੁਭਾਉ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਬਣੋ। ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਪਹਿਨ ਲਓ ਜਿਹੜੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਚਿਆਈ ਦੇ ਧਰਮ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰਤਾਈ ਵਿਚ ਉਤਪਤ ਹੋਈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:20-24)।

ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਅਫ਼ਸੀਆਂ ਦੀ ਸੀ! ਜੇ ਉਹ ਸਹੀ ਸਮਝ ਗਏ ਹੁੰਦੇ

ਤਾਂ ਮਸੀਹ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਗੂ ਕਰ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ‘‘ਮਨ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ... ਨਵੇਂ ਬਣ ਜਾਣੇ ਸਨ’’ (4:23)। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁਮਕਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਅਫ਼ਸੀਆਂ 5: 18 ਵਿਚਲੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ‘‘ਅਤੇ ਮੈਂ ਨਾਲ ਮਸਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਿਹ ਦੇ ਵਿਚ ਲੁੱਚਪੁਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੋ ਜਾਓ।’’ ਜੇ ਕੋਈ ਦਿਲੋਂ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਪਾਪ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਦੁਖਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੇਗਾ।

ਆਇਤ 11. ‘‘ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਵਤਨੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਵੇਗਾ, ਨਾ ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਭਾਈ ਨੂੰ ਏਹ ਕਹਿ ਕੇ ਭਈ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਜਾਣੇ।’’ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲਈ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁਚ ਵਿਚ ਬਦਲਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਨਮ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਨਿੱਜੀ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਥਾਂ ਪਾਰਿਵਾਰਿਕ ਜਾਂ ਕੌਮੀ ਰੀਤ ਬਹੁਤੀ ਸੀ। ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਲਈ ਸੀ ਪਰ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਸਭ ਕੌਮਾਂ ਲਈ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਯਹੂਦੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਗੈਰਕੌਮ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਮੰਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਬੱਚਾ ਰਾਜ ਵਿਚ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ‘‘ਬਪਤਿਸਮਾ’’ (ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਛੱਟੇ ਦਾ) ਕਰਵਾਇਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਾ ਕਦੇ ਵੀ ਤੌਥਾ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਵੇਖ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ (ਆਇਤ 11)। ਜਦ ਕਿ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ! ਆਦਮੀ ‘‘ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਸੁਨੇਹੇ’’ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲਗਦਾ ਹੈ (ਗਲਾਤੀਆਂ 3:2)। ‘‘ਜਲ ਅਰ ਆਤਮਾ’’ ਤੋਂ ਜਨਮ ਸਣੇ ‘‘ਨਵੇਂ ਜਨਮ’’ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਨਿੱਜੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 3:5; 1 ਪਤਰਸ 1:23; ਵੇਥੋ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4:15)। ਇਬਰਾਨੀਆਂ 8:8-12 ਤਕਰੀਬਨ ਸੰਜੇਗ ਨਾਲ ਪਰ ਅਸਰਦਾਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਵਜੰਮੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਬਪਤਿਸਮੇ ਨੂੰ ਖ਼ਾਰਿਜ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਹ ਰੀਤ ਨਵੇਂ ਸ਼ਖ਼ਸ ਨੂੰ ਫੇਰ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੇਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ‘‘ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ’’ ਲਈ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮਸੀਹੀ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਆਉਣ ਲਈ ਇੰਜੀਲ ਨੂੰ ਸਮਝ ਕੇ ਅਤੇ ਖੁਦਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ‘‘ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ’’ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤੌਥਾ ਕਰਕੇ, ਮਸੀਹ ਦਾ ਇਕਰਾਰ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਬਪਤਿਸਮੇ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਦਫ਼ਨਾਏ ਜਾ ਕੇ ‘‘ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ [ਸਹੀ] ਸਾਂਚੇ’’ ਦੀਆਂ ਖੁਦਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 6:17, 18)।

‘‘ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਸੱਭੇ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣਨਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੇ ਤੀਕ।’’ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਖੀ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ‘‘ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਜਾਣੇ।’’ ਖੁਦਾ ਨੇ ਆਖਿਆ, ‘‘ਕਿਉਂ ਜੇ ਸੱਭੇ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣਨਗੇ।’’ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਖੁਦਾ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸਾਡੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਖੁਦਾ ਕੋਲ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 6:44, 45)। ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸਿਰਫ਼ ‘‘ਵਚਨ ਨੂੰ ਸੁਣਨ’’ ਨਾਲ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 10:17)।

ਆਇਤ 12. ਸਾਡੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਬਰਕਤ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੀ ਹੈ, ‘‘ਮੈਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੁਧਰਮਾਂ ਉੱਤੇ ਤਰਸਵਾਨ ਹੋਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਫੇਰ ਕਦੇ ਚੇਤੇ ਨਾ ਕਰਾਂਗਾ।’’ ਪਹਿਲੇ ਨੇਮ ਵਿਚ

ਅਸਲ ਮਾਫੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 9:9; 10:1, 2, 11)। ਇਹ ਰਸਮੀ ਤੌਰ ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀ ਸੀ, ਪਰ ‘ਇਹ ਦਿਲ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ?’²¹ ‘ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ ਨਾ ਕਿ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਾਫੀ ਦੁਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 10:1-3, 18)’²² ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਤੌਰ ਤੇ ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਗਲਤ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਧਰਮੀ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (ਲੂਕਾ 18:9-14)। ਸ਼ੁਰੂ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਰੂਹਾਨੀ ਸੱਚਿਆਈਆਂ ਦੀ ਸਹੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਦੁਆਉਂਦੀਆਂ ਸਨ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਕਾਇਮੇ ਪਾਪ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਖੁਦਾ ਦੀ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਸਨ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਯਹੂਦੀਆਂ ਲਈ ਸਿਰਫ ਰਸਮਾਂ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਹੁਣ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਸਲਾਨਾ ਯਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 10:1, 2) ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਭੋਜ ਵਿਚ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਭਾਗ ਲੈਂਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਟਾਏ ਜਾਣ ਨੂੰ ਹਫ਼ਤਾਵਾਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਯਾਦ ਦੁਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਮੱਤੀ 26:28)। ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇਵੇਂ ਵਿਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਪਾਪ ਕੀਤਾ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸਾਡੀ ਮਾਫੀ ਦਾ ਅਧਾਰ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਵਾਂਗ ਸਾਡੀ ਤੌਬਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮਸੀਹ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 8:33, 34)। ਪਰ ਤੌਬਾ ਅਜੇ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਲੂਕਾ 13:3, 5)। ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਪਰਾਸਚਿਤ ਕਰਕੇ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਾਪ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ (1 ਯੂਹੰਨਾ 1:7-10)।

ਭਲਾ ਖੁਦਾ ਸਾਡੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਯਕੀਨਨ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਮਿਟਾ ਦਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਫੇਰ ਕਦੇ ਸਾਡੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਲਿਆਵੇਗਾ। ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਇਹ ਆਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਮੈਂ ਮਾਫ਼ ਕਰਾਂਗਾ, ਪਰ ਜੇ ਤੂੰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਭੁੱਲਾਂਗਾ ਨਹੀਂ,’ ਉਸ ਨੇ ਉਵੇਂ ਮਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਖੁਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਨੇਮ ਜਿਹੜਾ ਕਦੇ ਪੁਰਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ (8:13)

¹³ਜਦੋਂ ਉਹ ਨੇ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਆਖਿਆ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣਾ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਕੁਝ ਪੁਰਾਣਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਚਿਰਕਾਲ ਦਾ ਹੈ ਉਹ ਅਲੋਪ ਹੋਣ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ।

ਆਇਤ 13. ਚੌਥਾ, ਇਹ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਕਦੇ ਪੁਰਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਖੁਦਾ ਨੇ ‘ਨਵਾਂ ਨੇਮ’ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣਾ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਜੇ ਕੁਝ ਪੁਰਾਣਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਚਿਰਕਾਲ ਦਾ ਹੈ ਉਹ ਅਲੋਪ ਹੋਣ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ।

‘ਨਵਾਂ ਨੇਮ’ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਪਹਿਲੇ ਨੇਮ ਦੇ ਪੁਰਾਣਾ ਅਤੇ ਚਲਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 3:6, 14 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਨੇਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ‘ਪੁਰਾਣਾ’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਪਹਿਲੇ ਨੇਮ ਨੂੰ ‘ਪੁਰਾਣਾ’ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ‘ਹੁਣ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ,’ ਜੋ ਕਿ ਮਿਟ ਜਾਣ ਤੇ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਇਹ ਮਿਟ ਜਾਣਾ (ਅਲੋਪ ਹੋਣਾ) ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਬੁੱਢਾ ਹੋ ਕੇ ਮਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। NEB ਵਿਚ ਹੈ ‘...ਜੇ ਵੀ ਪੁਰਾਣਾ ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਛੇਤੀ ਹੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।’ ‘ਅਲੋਪ’ ਲਈ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ (*aphanismos*) ਉਸੇ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ‘ਮਿਟ ਜਾਣ’ ਲਈ ਸ਼ਬਦ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਯਾਕੂਬ 4:14 ਵਿਚ ਭਾਫ਼ ਲਈ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਚਾਨਕ ਗਾਇਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਨੂੰ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਕਿੱਲਾਂ ਨਾਲ ਠੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੱਤੀ 5: 17, 18 ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੇ ਇਸ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਉਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ‘‘ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ ਹੈ!’’ (ਯੂਹੰਨਾ 19:30), ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਯਕੀਨਨ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਸੀ ਕਿ ‘‘ਮੇਰਾ ਜੀਵਨ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।’’ ਯੂਹੰਨਾ 17:4 ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ‘‘ਪੂਰਾ’’ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਮੰਜੂਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਦਾ ਮਸੀਹ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਨਾਲ ਅੰਤ ਹੋ ਗਿਆ।

ਪਰ ਹੈਕਲ ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਅਤੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਚਾਲੀ ਹੋਰ ਸਾਲਾਂ ਤਕ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਨੁੱਖੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਇਸ ਨੇ 70 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜਦ ਰੋਮੀ ਫੌਜ ਨੇ ਪੱਥਰ ਉੱਤੇ ਪੱਥਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦੇਣਾ ਸੀ। (ਮੱਤੀ 24:2)। ਯਿਸੂ ਨੇ ਹੈਕਲ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੀ ਨਬੂਵਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ (ਮਰਕੁਸ 13:2), ਅਤੇ ਇਸਤੀਫ਼ਾਨ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਅੰਤ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 6: 14)। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹੈਕਲ ਨੂੰ ਫੇਰ ਤੋਂ ਬਣਾ ਕੇ ਲੋਈਆਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਭ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜਾਂ ਪਰਛਾਵਾਂ ਜਿਹੜਾ ਅੱਜ ਹੈ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦਾ ਖੋਲ੍ਹ ਹੀ ਹੈ। ਹੈਕਲ ਨੂੰ ਫੇਰ ਤੋਂ ਬਣਾਉਣਾ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਨੂੰ ਕੱਢ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਸਾਨੂੰ ਛੁਡਾਇਆ। ਇਹ ਉੱਤਮ ਤੋਂ ਨਿਕੰਮੇ ਵੱਲ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ

ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ (8: 1)

ਕਈ ਯਹੂਦੀ ਆਖਦੇ ਹੋਣਗੇ, ‘‘ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਪਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਯਾਜਕ ਨੂੰ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਕਿ ਸਚਮੁਚ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡਾ ਕੋਈ ਯਾਜਕ ਹੈ ਵੀ?’’ ਮਸੀਹ ਦੀ ਪਰਧਾਨ ਯਾਜਕਾਈ ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਲਈ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਪਾਏ ਲੇਖਕ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਉੱਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਬੇਹਤਰੀਨ ਜਵਾਬ ਕੁਏਕਰ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਸੰਦੇਹਵਾਦੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਵਾਬ ਵਰਗਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦ ਉਹ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਵੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, ‘‘ਤੁਸਾਂ ਕਦੇ ਆਪਣਾ ਦਿਮਾਗ ਵੇਖਿਆ ਹੈ?’’ ਨਹੀਂ? ਤਾਂ ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਦਿਮਾਗ ਵੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਉਵੇਂ ਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸੰਦੇਹਵਾਦੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਦਿਮਾਗ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ 7 ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡਾ ਯਾਜਕ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਹ ਵੱਖਰੇ ਗੋਤ ਭਾਵ ਯਹੂਦਾ ਦੇ ਗੋਤ ਵਿੱਚੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਪਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਕ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖਾਂਗੇ। ਉਹ ਸੁਰਗ ਦੇ ਅਸਲ ਤੰਬੂ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਧਰਤੀ ਉੱਤਲੇ ਸਰੀਰਕ ਤੰਬੂ ਵਿਚ।

ਇਹ ਯਿਸੂ ਕੌਣ ਹੈ? (8: 1)

ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉੱਚੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਭੂ, ਯਾਜਕ ਅਤੇ ਰਾਜੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਉਹ ਪ੍ਰੇਮੀ ਮਸੀਹਾ ਨੂੰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਮੰਗ ਨਾ ਰਖੇ। ਉਹ ਸਲੀਬ ਚੁੱਕਣ ਨੂੰ ਨਾ ਕਹੇ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਲਈ ਨਾ ਕਹੇ। ਉਹ ਇਕ ਮੁਕਤੀ ਦਾਤਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜਾ ਸਦਾਚਾਰ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਯਮ ਦੱਸੇ। ਬਹੁਤਿਆਂ ਲਈ ਮਸੀਹ ‘ਸੁਪਰ ਸਟਾਰ’ ਹੈ ਪਰ ਖੁਦਾ ਦਾ ਉਹ ਕਹਿਰ ਨਹੀਂ ਜਿਹੜਾ ਪਾਪ ਨੂੰ ਡਾਂਟਦਾ ਅਤੇ ਵਣਜ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ, ‘ਅਜਿਹਾ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਮਸੀਹ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੈ ਨਹੀਂ।’²³ ਜਦ ਤਕ ਅਸੀਂ ਇਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਢੰਗ ਲਈ ਉਹਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਉਹਦੀ ਹਦਾਇਤ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਮਸੀਹ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਮੁੜਦੇ ਤਦ ਤਕ ਅਸੀਂ ਉਹਦੇ ਵੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਮੁੜ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਸੁਰਗ ਵਿਚ ਬੈਠਾ (8: 1)

ਯਿਸੂ ਹੁਣ ਖੁਦਾ ਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਬੈਠਾ (ਰਾਜ ਕਰ ਰਿਹਾ) ਹੈ। ਪਤਰਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦਾਉਦ ਦੀ ਗੱਦੀ ਉੱਤੇ ਬਿਠਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 2: 30-33)। ਇਹ ਉਸ ‘ਸ਼ਾਖ’ ਦੀ ਨਬੂਵਤ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਯਾਜਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਕੂਮਤ ਕਰਨੀ ਸੀ (ਜ਼ਕਰਯਾਹ 6: 12, 13)। ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਹਜ਼ਾਰ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹ ਮੌਜੂਦਾ ‘ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਯੁੱਗ’ ਵਿਚ ਹਕੂਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਪਤਰਸ ਅਤੇ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੋਵੇਂ ਹੁਣ ਉਸ ਨੂੰ ਹਕੂਮਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ। ‘ਕਲੀਸੀਆ ਦਾ ਯੁੱਗ’ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਾਲੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਜ ਨਾਲੋਂ ਅੱਡ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ‘ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ, ਪਰ ਬਚਾਏ ਹੋਏ ਸਭ ਲੋਕ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਮਿਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 2: 47) ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪਾਪ ਤੋਂ ਛੁਡਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਕੁਲੋਸੀਆਂ 1: 13, 14), ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਹਾਰਕ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜ਼ਿੰਦਾ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ (8: 3)

ਸਾਡੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰਾਂ ਦੇ ‘ਜੀਉਂਦੇ ਬਲੀਦਾਨ’ ਚੜ੍ਹਾਉਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ (ਰੋਮੀਆਂ 12: 1, 2), ਪਰ ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ‘ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬੰਦਗੀ ਹੀ ਹੈ।’ ਖੁਦਾ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਉਹਦੇ ਠਹਿਰਾਏ ਹੋਏ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਾ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਆਦਰ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਬਲਕਿ ਅਜਿਹਾ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਦੱਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕੱਟ ਕੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੁਰਗੀ ਪਿਤਾ ਦੀ ਸਾਡੀ ਬੰਦਗੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਹੈ। ਖੁਦਾ ਜਿਹੇ ਜਿਹੀ ਮਰਜ਼ੀ ਬੰਦਗੀ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਹਾਬਲ ਨੂੰ ਕਬੂਲੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਬੰਦਗੀ ਅਤੇ ਕੈਨ ਦੀ ਨਾ ਕਬੂਲੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਫ਼ਰਕ ਕੀਤਾ (ਉਤਪਤ 4: 1-5; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 11: 4)। ਹਾਬਲ ਨੇ ‘ਨਿਹਚਾ ਨਾਲ’ ਭੇਂਟ ਲਿਆਂਦੀ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਕੀ ਮੰਜ਼ੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੜੀ ਚੌਕਸੀ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ (ਰੋਮੀਆਂ 10: 17)। ਹਾਬਲ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਚੁਣ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਖੁਦਾ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਮੂਰਤੀ ਬਣਾ ਕੇ; ਪਰ ਖੁਦਾ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਮੰਜੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਕਬੂਲਣਾ ਸੀ।

ਭਲਾ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ‘ਦਾਨਾਂ’ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਮੰਨ ਲਵੋ ਕਿ ਇਕ ਮਾਹਰ ਸਬਜ਼ੀ ਬੀਜਣ ਵਾਲਾ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਬੰਦਗੀ ਵਾਂਗ ਬੂਟੇ ਉਗਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਤਰੀਕਾ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ, ਭਲਾ ਉਹ ਬੰਦਗੀ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਜਦ ਖੁਦਾ ਨੇ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਮੰਜੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਾ ਜਾਈਏ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4:6)। ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਅਜ਼ਾਦੀ (ਗਲਾਤੀਆਂ 5:1) ਸਾਨੂੰ ਐਨੀ ਦੂਰ ਜਾਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਪਾਪ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਾਉਂਦਾ।

ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਸੀਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਿਫ਼ਾਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਯਾਜਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਯਾਜਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ। ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 9:28)। ਮਸੀਹ ਕੋਲ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸੀ (ਆਇਤ 3) ਪਰ ਉਹਦੇ ਵੱਲੋਂ ਰੋਜ਼ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ (8:5)

ਬਾਈਬਲ ਕਈ ਵਾਰ ‘ਨਮੂਨਿਆਂ’ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਸਾਂਚਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਪ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰੋਮੀਆਂ 6:17, 18 ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਮੀ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਪ ਤੋਂ ਛੁਡਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦ ਉਹ ‘ਮਨੋਂ ਉਹ ਦੇ ਆਗਿਆਕਾਰ ਹੋ ਗਏ’ ਸਨ। ਇਸ ‘ਸੰਚੇ’ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਨਮੂਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੰਜੀਲ ਚੰਗੀ ਅਤੇ ਜਲਾਲੀ ਖ਼ਬਰ ਹੈ, ਪਰ ਇੰਜੀਲ ਵਿਚ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਲਈ ‘ਕਿਹੜਾ ਸੰਚਾ’ ਹੈ? ਰੋਮੀਆਂ 6:3, 4 ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਭਾਈਆਂ ਦੇ ਮਸੀਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਵਿਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਣ ਵੇਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਾਖ਼ਲਾ ਬਪਤਿਸਮੇ ਵੇਲੇ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੌਤ, ਦਫ਼ਨਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਦਾ ਸੰਚਾ ਫੇਰ ਤੋਂ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਡੁਬਕੀ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਚੇ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ‘ਮਸੀਹ ਵਿਚ’ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੁਕਮ ਮੰਨਦਿਆਂ ਇਵੇਂ ਹੀ ਵਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਫ਼ਾਇਦਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 6:4)। ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਚੱਲਣ ਲਈ ਜਿਵਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 6:5), ਜੋ ਨਵੇਂ ਜਨਮ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਭ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੁੱਢਲੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦੇ ਬਪਤਿਸਮੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਬਪਤਿਸਮੇ ਨਾਲ ਜਿਵਾਲੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 6:4, 5), ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਪਾਣੀ ਰੂਪੀ ਕਬਰ ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਪਰ ਹੋਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ‘ਆਤਮਾ ਦੇ ਬਪਤਿਸਮੇ’ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਿਵਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਜੋ ਕਿ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਰੂਪੀ ਢੰਗ ਹੈ ਕਿ ਰਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਸਕਤੀ ਕਿਵੇਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

‘ਨਮੂਨਾ’ ਲਈ ਹਰ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, ਭਲਾ ਰਸੂਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਸਿਰ ਪਿੱਛੇ ਨੂੰ ਕਰਕੇ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ? ਭਲਾ

ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਰੋੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ? ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਰ ਡੁਬਕੀ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੀ ਸੀ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਬਪਤਿਸਮੇ ਦਾ ਇਹੀ ਮਤਲਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੂਸਾ, ਨੂਹ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਹੁਕਮ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਦਾ ਨਿਯਮ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਉੱਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਕੁਝ ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਹਨ, ‘‘ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।’’ ਜੇ ਕੋਈ ਨਮੂਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਭਲਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਡੋਬੇ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ? ਭਲਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਲਈ ਹੈ? ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 2:38 ਅਤੇ 22:16 ਪੜ੍ਹੋ। ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਤੇ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਾਂ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਸਕਦੇ।

ਬਿਨਾਂ ‘‘ਨਮੂਨੇ’’ ਦੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀ ਮਸੀਹੀਅਤ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦੀ ਕੋਈ ਬੁਨਿਆਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਤਾਂ ਸਖ਼ਤ ਮਾਨਦੰਡਾਂ ਵਾਲੀ ਸਦਾਚਾਰੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

ਇਕ ਉੱਤਮ ਨੇਮ (8:6)

ਜਦ ਯਿਸੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਲਹੂ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਜਾਂ ਅਹਿਦਨਾਮੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ (ਮੱਤੀ 26:28) ਤਾਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਉਹ ਕੂਚ 24:8 ਵਿੱਚੋਂ ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ: ‘‘ਉਪਰੰਤ ਮੂਸਾ ਨੇ ਲਹੂ ਲੈ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਛਿੜਕਿਆ ਅਰ ਆਖਿਆ, ਵੇਖੋ ਏਹ ਲਹੂ ਉਸ ਨੇਮ ਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਯਹੋਵਾਹ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੈ।’’

ਇਹਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਯਿਸੂ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਫ਼ਰਕ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ‘‘ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਲਈ’’ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ ਦਿੱਤੇ। ਮੂਸਾ ਨੇ ਜਾਨਵਰ ਦੇ ਲਹੂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਦ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਭੋਜ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖ਼ੁਦ ਦੇ ਲਹੂ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਵਹਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ‘‘ਅੰਗੂਰ ਦੇ ਰਸ’’ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ (ਮੱਤੀ 26:29)। ਮੂਸਾ ਨੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਨੇਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਦ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ ਕਿਰਪਾ, ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਦਯਾ ਦੇ ਨੇਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਮੂਸਾ ਨੇ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਆਂਸ਼ਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਪਾਪਾਂ ਦੇ ਮਾਫ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਖ਼ੁਦ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਸਕੇ; ਯਿਸੂ ਨੇ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਮਾਫ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਖ਼ੁਦ ਫ਼ਰਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਰਹਿ ਸਕੇ।²⁴

ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀ ਉੱਤਮ ਗੱਲ ਕਿਹੜੀ ਹੈ? ²⁵ ਮੇਲ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੀ। ਇਹ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੇਹ ਵਿਚ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 2:14-18)। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਲੈਣ ਦੇ ਕੇ, ਜਿੱਥੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਹੋਣ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਫ਼ਾਇਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਵਚਨ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਇਹ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਦਯਾ ਦੇ ਸ਼ਾਮਿਆਨੇ ਹੇਠ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ਵਿਆਪੀ ਹੈ (ਮੱਤੀ 28:18-20)। ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਉਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਫ਼ੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 2:9)। ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਇਹ ਅਟੱਲ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦੁਆਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤਕ ਰਹੇਗਾ। ਇਹ ਕਦੇ ਪੁਰਾਣਾ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਚੱਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਨਵੇਂ ਨੇਮ (8: 7)

ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕਈ ਅਹਿਮ ਸੱਚਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:²⁶

1. *ਇਹ ਭਰੋਸੇ ਦਾ ਨੇਮ ਹੈ।* ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦੁਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਾ ਸਾਡਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਲੋਕ ਹਾਂ (ਆਇਤ 10)। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦੁਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਅਸੀਂ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਇਸ ਨੇਮ ਵਿਚ ਜੁੜਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਪਾਪਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਆਇਤ 12)। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ 8: 10-12 ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਨੇ ਛੇ ਵਾਰ ਆਖਿਆ ਹੈ, ‘‘ਮੈਂ ਕਰਾਂਗਾ’’! ਅਸੀਂ ਯਕੀਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜੋ ਕੁਝ ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗਾ।

2. *ਇਹ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਦਾ ਨੇਮ ਹੈ।* ਖੁਦਾ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਠਹਿਰਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ‘‘ਨੇਮ’’ ਲਈ ਸ਼ਬਦ *diathēkē* ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਖੁਦਾ ਨੇ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖ਼ਾਸ ਲੋਕ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ (ਕੂਚ 19:5, 6), ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਤੀਤਸ 2: 14; 1 ਪਤਰਸ 2:5, 9)। ਉਸ ਦੇ ਨਿਯਮ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਦਿਲਾਂ ਉੱਤੇ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਸਾਨੂੰ ਖੁਦਾ ਦੀ ਗੱਲ ਦਿਲ ਨਾਲ ਮੰਨਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ (ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 30: 11-14; ਹਿਜ਼ਕੀਏਲ 11: 19, 20; ਜ਼ਬੂਰ 40:6-8)। ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਮੂਲ ਵਿਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਬਚਾਅ ਵਾਸਤੇ ਰੋਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹ ਰੀਤਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਸ਼ਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕੀਮਤੀ ਬਣ ਗਈਆਂ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 15:5-9)। ਇਹ ਜਾਣਦਿਆਂ ਕਿ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦਾ ਅਰਥ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਹੈ। ਹੋਸ਼ਿਆ ਨੇ ਦੁਸ਼ਟ ਇਸਰਾਏਲੀਆਂ ਉੱਤੇ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਨਾ ਜਾਣਨ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਕੌਮ ਨੇ ਗਿਆਨ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰਕੇ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ (ਹੋਸ਼ਿਆ 4: 1, 2, 6)। ਯਿਰਮਿਯਾਹ ਨੇ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਧਾਰਕਿਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਨਾ ਜਾਣਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਬੇਦੋਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਲਹੂ ਵਹਾਉਣ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਵਿਚ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਯਿਰਮਿਯਾਹ 22: 15-17)। ਅੱਜ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸਲ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਦਾ ਗਿਆਨ ਉਦੋਂ ਤਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦ ਤਕ ਉਸ ਨੇ ਇੰਜੀਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ (2 ਥੋਸਲੁਨੀਕੀਆਂ 1:6-10)।

3. *ਇਹ ਕਿਰਪਾ ਦਾ ਨੇਮ ਹੈ।* ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਖੁਦਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ‘‘ਤਰਸਵਾਨ’’ ਹੈ (ਆਇਤ 12)। ਉਸ ਦਾ ਰਹਿਮ ਮਾਫ਼ੀ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਾਲ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀ ਮੁੱਖ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ (ਵੇਖੋ 10: 16-18; ਮੱਤੀ 26:28)।

4. *ਇਹ ਪੱਕਾ ਨੇਮ ਹੈ।* ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਪੁਰਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਪੱਤਰੀ ਦੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਛੇਤੀ ਹੀ ਮਿਟ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸੀ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 8:13)। ‘‘ਅਲੋਪ ਹੋਣ ਦੇ ਨੇੜੇ’’ ਵਾਕਅੰਸ਼ (ਵਰਤਮਾਨ ਕ੍ਰਿਦੰਤ) ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਣਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਤਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਸੀ, ਪਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਇਹ ‘‘ਅਲੋਪ ਹੋ’’ ਜਾਣਾ ਸੀ (ਇਕ ਪੂਰਣ ਕਿਰਿਆ, ਕ੍ਰਿਦੰਤ ਰਾਹੀਂ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ)। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਮਸੀਹ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਪਰ ਹੈਕਲ ਆਪਣੀਆਂ ਠੰਡੀਆਂ ਪੈ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਅਜੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਆਇਤ 70 ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗੀ।

ਇਸਰਾਏਲ ਅਤੇ ਯਹੂਦਾ (8:8)

ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾ ਰਾਜ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਈਆਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਹੈ ਕਿ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਅਜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਸਰਾਏਲ ਅਤੇ ਯਹੂਦਾ ਦੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਰਾਜ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਫ਼ੀ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਭਰੋਸਾ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਜੇ ਯਿਰਮਿਯਾਹ 31:31-34 ਦੀ ਨਬੂਵਤ ਦੀ ਇਕ ਗੱਲ ਮਸੀਹ ਦੇ ਨੇਮ ਵਿਚ ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪੈਂਟੀਕਾਸਟ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੋਈ ਸੀ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 2) ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਹ ਪੂਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਾਫ਼ੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਮਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਨਾਲ ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਮਸੀਹ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਤਕ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਕ ਰਹੇਗਾ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਯਹੂਦੀਵਾਦ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚਿਆਈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਨੇਮ ਦੀ ਨਬੂਵਤ ਪੂਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੀ ਜਿਹੜਾ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਇਬਰਾਨੀਆਂ 8-10 ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਲਈ ਜੀਣਾ ਬੇਹਤਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਯਹੂਦਾ ਅਤੇ ਇਸਰਾਏਲ ਅੱਜ ਖ਼ੁਦਾ ਦੇ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਰਤੀਕ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਮਸੀਹ ਅਤੇ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਖ਼ੁਦਾ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਹਾਂ (8:8)।

ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸਿੱਖਿਆ (8:8, 9)

ਜਦ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਤਕ ਲਿਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉੱਥੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਹਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਯਹੂਦੀ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਖੋਜੇ ਨਾਲ ਫ਼ਿਲਿੱਪਸ ਨੇ ਕੀਤਾ, ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਉੱਥੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ‘‘ਤਦ ਫ਼ਿਲਿੱਪਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਲਿਖਤ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬਖ਼ਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ’’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 8:35)। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯਿਰਮਿਯਾਹ ਨੇ ਨਬੂਵਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਪੂਰੀ ਦੁਨਿਆਂ ਵਿਚ ਪਿੱਲਰੇ ਹੋਏ ਸਨ (ਯਿਰਮਿਯਾਹ 9:16)। ਆਪਣੀ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਹ ਮਸੀਹ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਗਵਾਹੀ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਯਹੂਦੀ ਬਾਈਬਲ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਸੀਹੀ ਲਿਖਤ ਤੋਂ ਅੱਡ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਅਜਿਹਾ ਸਬੂਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਵੱਲ ਮੁੜਨ ਲਈ ਸਮਝਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਦੂਜਿਆਂ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਾਂ ਲੇਖਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਪੱਕੀ ਤਸਦੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਹੀ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਜੀ ਉੱਠਿਆ ਪ੍ਰਭੂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਨਬੂਵਤਾਂ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਦੀ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਪਵਿੱਤਰ ਪੁਸਤਕ ਨਾਲ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਸੀਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਹ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹਰ ਥਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪੁਰਾਣਾ ਨੇਮ ਸਾਨੂੰ ਤਸੱਲੀ ਅਤੇ ਹਦਾਇਤ ਦੇਣ ਲਈ ਬਣਿਆਂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 15:4; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 10:11; ਗਲਾਤੀਆਂ 3:24)।

ਦਿਲ ਤੇ ਲਿਖਿਆ (8:10)

ਕੁਝ ਲੋਕ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ 8:10 ਮਸੀਹੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਪਾਪ ਉੱਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਨਾਲ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾ ਕੇ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਕੰਮ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਖੁਦਾ ਦੇ ਆਤਮਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪਾਪ ਉੱਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਖ਼ਾਸ ਸ਼ਕਤੀ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਮਸੀਹੀ ਦੇ ਸਫ਼ਲ ਨਾ ਹੋਣ ਤੇ ਇਹ ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਲੱਗੇਗੀ। ਭਲਾ ਮਨਬਦਲੀ ਵੇਲੇ ਸਾਨੂੰ ‘ਇਲਾਹੀ ਸੁਭਾਅ’ ਮਿਲਦਾ ਹੈ? ਕਈ ਲੋਕ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ 2 ਪਤਰਸ 1:2-4 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਪਤਰਸ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਆਖਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਖੁਦਾਈ ਸੁਭਾਅ ਵਿਚ ਸਾਂਝੀ ‘ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।’ ਮਤਲਬ ਇਹ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸੁਭਾਅ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਸਾਂਝ ਵਿਚ ਵੱਧ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਆਤਮਾ ਮਨੁੱਖੀ ਜਵਾਬ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਤਮਾ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਉੱਤੇ ਦਬਾਅ ਨਾਲ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ‘ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ’ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ? ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ। ਤੁਸੀਂ ਗੁਆਚੇ ਗੁਆਚੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੀ 35 ਮੀਲ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟੇ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਗੱਡੀ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹੋ ਕਿ ਦੋ ਖਲੋਤੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਅਚਾਨਕ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਸੜਕ ਤੇ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਬ੍ਰੈਕ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋ- ਜਦ ਤੁਸੀਂ ਰੁਕ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਡੀ ਦਾ ਬੰਪਰ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ ਪੈਰ ਫੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਇਕ ਬੱਚੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਣੀ ਸੀ! ਉਸ ਦਿਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੜਕ ਤੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਵੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ‘ਅੱਗੇ ਸਕੂਲ ਹੈ, ਰਫ਼ਤਾਰ 15 ਕਿਲੋਮੀਟਰ।’ ਇਹ ਨਿਯਮ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।¹⁷

‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਲਿਖਾਂਗਾ’ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਖੁਦਾ ਇਛਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਦਾ ਸਾਰ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹਰ ਪਸੰਦ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕਾਸ਼ਫੇ ਨੂੰ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਪੱਥਰ ਤੇ ਲਿਖੀ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਬਲਕਿ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਸਾਡੇ ਦਿਲ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅਤੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਗੀਤ ਗਾਉਣਾ, ਬੰਦਗੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਬਾਈਬਲ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਰੋਮਾਂਚ ਭਰਿਆ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਤਾ ਅੱਗੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਦੁਆ ਉਦੇ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਦੁਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਅੱਥਰੂ ਲੈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਉਸ ਦੀ ਜਿਹੜਾ ਸਚਮੁਚ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ, ਕੀਤੀ ਗਈ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਦੁਆ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਅੱਥਰੂ ਲੈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਸਚਮੁਚ ਵਿਚ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪਿਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਾਂਗੇ। ਇਹ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕਿ ਖੁਦਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਇਕ ਪਾਪ ਉਹ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਫੌਰਨ ਮਿਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਸੀਂ ਬੇਇੰਤਹਾ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਸਾਨੂੰ ਰੋਮੀਆਂ 8:31 ਉੱਤੇ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਖੁਦਾ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਹੈ। ਆਓ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਵਚਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲਾਂ ਉੱਤੇ ਲਿਖ ਦਈਏ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨ (8:10)

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ‘ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਅਜ਼ਾਦੀ’ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੁਮਰਾਹ ਹਨ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਉਸ ਦੇ ‘ਹੁਕਮਾਂ’ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਹੀ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 14:15)। ਪ੍ਰੇਮ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 13:8-10), ਪਰ ਇਹਦਾ ਮਤਲਬ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ

ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭੂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਧਰਮੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ 'ਨੇਮ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਕੁਝ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰਿਤ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੂਸਾ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ 'ਮਸੀਹ ਦੀ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਅਧੀਨ' ਸੀ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 9:21)। ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਖੁਦਾ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਅਹਿਦ ਹੀ ਸਾਡੀ ਅਧੀਨਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਲਾ ਕੋਈ ਬਿਨਾਂ ਹੁਕਮ ਮੰਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰ ਨੂੰ ਸਚਮੁਚ ਵਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਭਲਾ ਕੋਈ ਇੰਜੀਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮੰਨੇ ਬਗੈਰ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (2 ਥੋਮਲੁਨੀਕੀਆਂ 1:6-10; 1 ਪਤਰਸ 4:17)? ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਮੁਏਲ ਨੇ ਸ਼ਾਉਲ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, 'ਵੇਖ, ਮੰਨਣਾ ਭੇਟਾਂ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਨਾਲੋਂ, ਅਤੇ ਸਰੋਤਾ ਬਣਨਾ ਛੱਡ ਰਿਹਾ ਦੀ ਚਰਬੀ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ ਹੈ' (1 ਸਮੁਏਲ 15:22ਅ)।

ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਮੁਕਤੀ ਨੂੰ ਕਮਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਾਮਿਲ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 3:23)। ਬੇਸ਼ੱਕ ਕੋਈ ਮੁਕਤੀ ਨੂੰ 'ਕਮਾ' ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਹਰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਮਸੀਹ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰੀ ਪੁਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਮੰਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ (ਮੱਤੀ 11:28-30; ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 3:20)। ਸਭ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਸੀਂ 'ਨਿਕੰਮੇ ਬੰਦੇ ਹੀ ਹਾਂ' (ਲੂਕਾ 17:10)। ਕੋਈ ਵੀ ਜਿਹੜਾ ਬਚਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਖੁਦਾ ਦੇ ਫ਼ਜ਼ਲ ਨਾਲ ਹੀ ਹੈ।

ਖੁਦਾ ਨਾਲ ਸੰਗਤੀ (8:10, 11)

'ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਹੋਵਾਂਗਾ' ਅਤੇ 'ਸਭੇ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣਨਗੇ' ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਅਹਿਮ ਵਾਅਦੇ ਹਨ। ਖੁਦਾ ਦੇ ਨਾਲ ਚੱਲਦਿਆਂ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕਰਦਿਆਂ ਰਹਿਣ ਤੇ ਸਾਡੀ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਪੱਕੀ ਸੰਗਤੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਵੱਖਰਾਂ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਕਈ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 3:20 ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਹ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦਾ 'ਬੂਹਾ ਖੋਲ੍ਹ' ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਖਾਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਯੂਹੰਨਾ 17:21 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਦੁਆ ਕੀਤੀ ਜੋ ਉਹ ਸਭ ਇੱਕੋ ਹੋਣ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 'ਹੇ ਪਿਤਾ ਤੂੰ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਹਾਂ ਜੋ ਉਹ ਵੀ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਹੋਣ ਤਾਂ ਜੋ ਜਗਤ ਸੱਤ ਮੰਨੇ ਭਈ ਤੈਂ ਮੈਨੂੰ ਘੱਲਿਆ।' ਮਸੀਹੀ ਲੋਕ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਦੋਹਾਂ 'ਵਿਚ' ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਯਕੀਨਨ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸੰਗਤੀ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਚੇਲੇ 'ਟਹਿਣੀਆਂ' ਅਤੇ ਉਹ ਵੇਲ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 15:5)। ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਵੇਲ ਹੈ, 'ਬਣੇ ਰਹਿਣ' ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਚੇਲਿਆਂ ਦਾ ਹੈ; ਜੋ ਕੋਈ ਬਣਿਆ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਟਹਿਣੀ ਵਾਂਗ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ (15:6)। 'ਚਾਨਣ ਵਿਚ ਚੱਲਣ' (1 ਯੂਹੰਨਾ 1:7) ਲਈ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮਗਰ ਚੱਲਣਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੁਣ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਾਂਝ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਹੁਣ ਇਸ ਮੌਜੂਦਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਹਾਂ। ਪੌਲਸ ਨੇ ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਅੱਡ ਹੋਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਕਿਉਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਡਾ ਹੈ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 6:16-18)। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 2:1:3, 4 ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਸੁਰਗ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਖੁਦਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੁਣ ਵੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਦੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਮੌਤ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਨੂੰ

ਮਿਟਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਇਬਰਾਨੀਆਂ 2: 14, 15)। ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਗੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਛੁਡਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਖੁਦਾ ਦਾ ਹੋਣਾ ਇਕ ਮੌਜੂਦਾ ਹਕੀਕਤ ਹੈ। ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਇਹ ਸਭ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਾਅਦੇ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅੰਤ ਸਮਾਂ ਆਉਣ ਤੇ ਖੁਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹੇਗਾ। ਕਲੀਸੀਆ ਸੁਰਗ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਵਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਮੌਜੂਦਾ ਹਕੀਕਤ ਹੈ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 21:3)। ਵਾਅਦੇ ਦਾ ਹੋਰ ਵੱਡੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋਣਾ ਸੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਸਾਡੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਵੀ ‘‘ਨਿਹਚਾ ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ ਹਾਂ, ਨਾ ਕਿ ਵੇਖਣ ਨਾਲ’’ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5:7)। ਉਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਵਚਨ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ (ਰੋਮੀਆਂ 10:17), ਨਾ ਕਿ ‘‘ਨਿੱਜੀ ਅਨੁਭਵ ਦੇ ਰਾਹੀਂ।’’ ਖੁਦਾ ਸਾਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਨਿਹਚਾ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਰਾਹੀਂ। ਚੰਗੇ ਮਾੜੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਅਦਿਆਂ ਜਾਂ ਬਰਕਤਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹਾਂ ਖੁਦਾ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਨਿੱਜੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਅਨੁਭਵ ਜਿਹੜਾ ਸਾਡੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇ ‘‘ਨਿੱਜੀ’’ ਸਬੰਧ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਲਈ ਵਡਿਆਈ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਪੁਰਾਤੱਤਵ (8: 13)

ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵੇਲੇ ਬਾਅਦ ਛੇਤੀ ਹੀ ਹੈਕਲ ਢਹਿ ਜਾਣੀ ਸੀ: ‘‘ਸੂਰਜ ਭਾਵੇਂ ਨਿੱਕਲ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਚਨ ਅਜੇ ਅਲੋਪ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ।’’²⁸ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਨਬੂਵਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ‘‘ਐਥੇ ਪੱਥਰ ਉੱਤੇ ਪੱਥਰ ਛੱਡਿਆ ਨਾ ਜਾਏਗਾ ਜੋ ਡੇਰਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ’’ (ਮੱਤੀ 24:2ਅ)। ਹੈਕਲ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਕਾਰਣ ਤੇ ਬਹਿਸ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜੋਸੇਫ਼ਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਟਾਈਟਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਹੈਕਲ ਨੂੰ ਭਸਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅੱਗ ਦੀ ਕੁਝ ਵਿਆਖਿਆ ਹੋ ਸਕੀ ਹੈ; ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਹੈਕਲ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਾ ਸੋਨੇ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਅੱਗ ਨਾਲ ਸੋਨਾ ਪਿਘਲ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਸੋਨਾ ਚੱਟਾਨ ਵਿਚਲੀਆਂ ਦਰਾਰਾਂ ਵਿਚ ਦੀ ਵੱਗ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਲਈ ਕੁਝ ਸੋਨਾ ਕੱਢਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਤਰੀਕਾ ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਦੇਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਹੈਕਲ ਦੀਆਂ ‘‘ਇਮਾਰਤਾਂ’’ (ਮੱਤੀ 24:1) ਬਿਲੁਕਲ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਪੱਥਰ ਅੱਜ ਵੀ ਉਵੇਂ ਹੀ ਪਏ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਸੱਤਰ ਈਸਵੀ ਵਿਚ ਡਿੱਗੇ ਸਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਹੋਰ ਪੱਥਰ ਪੁਰਾਣੇ ਯਹੂਸਲਮ ਵਿਚ ਮਕਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤ ਲਏ ਗਏ। ਕੁਝ ਸੰਦੇਹਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਯਹੂਸਲਮ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹੈਕਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਦੇ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਉਹ ਗਲਤ ਸਾਬਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਲਈ ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਇਕ ਵੱਡਾ ਔਜ਼ਾਰ ਹੈ; ਪਰ ਇਹ ਖੁਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਚਨ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਵਿਚ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਲਈ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਸਾਡੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਵੱਧਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਲਈ ਕਈ ਦਿਲਚਸਪ ਪਹਿਲੂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਕਦੇ ਇਹ ਸਾਬਿਤ ਜਾਂ ਗਲਤ ਸਾਬਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਖੁਦਾ ਹੈ। ਮਸੀਹ ਦਾ ਜਨਮ ਕੁਆਰੀ ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਜਾਂ ਉਹ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੀ ਉੱਠਿਆ।

ਜਦ ਜਦ ਖੰਡਰਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਹੋਵੇਗੀ ਬਾਈਬਲ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਯੋਗਤਾ ਦਾ ਸਬੂਤ ਮਿਲਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਅਤੀਤ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹੈਰਾਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਮਝਦਾਰ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਬਾਈਬਲ ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਈਬਲ ਨੇ ਪਿਲਾਤੁਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਪਰ 1961 ਤਕ ਪੁਰਾਤੱਤਵ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਦ ਤਕ ਕੈਸਰੀਆ ਦੇ ਖੰਡਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਪੱਥਰ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂਮ ਉੱਕਰਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਬਲਕਿ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਨੂੰ ਬੜੀ ਦਿਲੇਰੀ ਅਤੇ ਰੋਮਾਂਚ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ 'ਜੋੜ' [KJV] ਸ਼ਬਦ *kephalios* ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਮੁੱਖ ਗੱਲ' ਇਹ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਜੋੜ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਜੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਮੁੱਖ ਗੱਲ ਹੈ' (ਕੈਨਥ ਸਮੂਏਲ ਹੁਏਸਟ, *ਹਿਬਰੂਸ ਗ੍ਰੀਕ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਫਾਰ ਦ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਰੀਡਰ* [ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1951], 140)। ² ਗਰੇਥ ਐਲ. ਰੀਸ, *ਏ ਕ੍ਰਿਸਟਿਕਲ ਐਨ ਐਕਜੋਟਿਕਲ ਕਮੈਂਟਰੀ* ਆਨ ਦ ਐਪਿਸਟਲ ਨੂੰ ਦ ਹਿਬਰੂਸ (ਮੋਬਰਲੀ, ਮਿਜ਼ੋਰੀ: ਸਕ੍ਰਿਪਚਰ ਐਕਸ ਪੇਂਜਿਸਨ ਬੁਕਸ, 1992), 125, n. 5. ³ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਇਹ ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਖੁਦਾ ਅਜੇ ਵੀ ਕਯਾਫਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਮੰਨਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਕ ਮੌਕੇ ਤੇ ਆਤਮਾ ਨੇ ਉਹਦੇ ਰਾਹੀਂ ਨਬੂਵਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 11:47-53)। ⁴ ਰੋਬਰਟ ਮਿਲਿਗਨ, *ਏ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਐਪਿਸਟਲ ਟੂ ਦ ਹਿਬਰੂਜ਼*, ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀਜ਼ (ਸਿਨਸਿਨਾਟੀ: ਜੇ ਐਂਡ ਹੋਲ, 1876; ਰੀਪ੍ਰਿੰਟ, ਨੈਸ਼ਵਿੱਲ: ਗੋਸਪਲ ਐਡਵੋਕੇਟ ਕੰ., 1975), 276-80. ⁵ ਡੋਨਲਡ ਗੁਥਰੀ, *ਦ ਲੈਟਰ ਟੂ ਦ ਹਿਬਰੂਜ਼: ਐਨ ਇੰਟ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕਮੈਂਟਰੀ*, ਦ ਟਿੰਡੇਲ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1983), 172. ⁶ ਐਫ. ਐਫ. ਬਰੂਸ, *ਦ ਐਪਿਸਟਲ ਟੂ ਦ ਹਿਬਰੂਜ਼*, ਦ ਨਿਊ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮੈਂਟਰੀ, (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1964), 164-65. ⁷ ਨੀਲ ਆਰ. ਲਾਈਟਫੁਟ, *ਐਵਰੀਵਨ'ਜ਼ ਗਾਈਡ ਟੂ ਹਿਬਰੂਜ਼* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁਕ, 2002), 105. ⁸ ਰੋਮੀਆਂ 6: 17, 18 ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ *tupos*, ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪਾਪ ਤੋਂ ਬਚਨ ਲਈ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਹੁਕਮ ਲਈ ਕੀਤੀ। 'ਨਮੂਨਾ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣਾ ਹੋਵੇਗਾ (6: 3, 4), ਜੋ ਸਾਡੇ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੀ ਮੌਤ, ਦਫ਼ਨਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦਾ 'ਰੂਪ' ਹੈ। ⁹ ਜੇਮਸ ਬਰਟਨ ਕਾਫ਼ਮੈਨ-ਨੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਖੁਦਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਲਈ 'ਨਮੂਨਾ' ਤੇ ਤਿੰਨ ਸਫ਼ਿਆਂ ਤੇ ਚਰਚਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਮਨਬਦਲੀ ਵਿਚ ਹੁਕਮ ਮੰਨਣ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਖੁਦਾ ਦਾ ਇਕ ਨਮੂਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ' ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬਾਈਬਲ ਉਸ ਵਸੀਲੇ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਅਸਾਂ ਖੁਦਾ ਦੀ ਬੰਦਗੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਵਿਖਾਇਆ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣ ਦੇ ਢੰਗ ਦਾ ਇਕ ਨਮੂਨਾ ਹੈ (ਜੇਮਸ ਬਰਟਨ ਕਾਫ਼ਮੈਨ, *ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਹਿਬਰੂਜ਼* [ਆਸਟਿਨ, ਟੈਕਸਸ: ਫ਼ਰਮ ਡਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਪਬਲੀਸ਼ਿੰਗ ਹਾਊਸ, 1971], 170-73.) ¹⁰ ਜਿਮੀ ਐਲਨ, *ਸਰਵੇ ਆਫ ਹਿਬਰੂਜ਼, ਜ਼ਿਲਦ ਦੂਜੀ* (ਸਰਸੀ, ਆਰਕੈਂਸਾ: ਬਾਏ ਦਾ ਆਰਥਰ, 1984), 89.

¹¹ਨੀਲ ਆਰ. ਲਾਈਟਫੁਟ, *ਜੀਜ਼ਸ ਕ੍ਰਾਈਸਟ ਟੁਡੇ: ਏ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਫ ਹਿਬਰੂਜ਼* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁਕ ਹਾਊਸ, 1976), 156. ¹²ਉਹੀ। ¹³ਫਿਲੋ। *ਲਾਈਫ ਆਫ ਮੱਜਨ, II*. 15. ¹⁴ਬਰੂਸ, 167. ¹⁵ਨਵਾਂ ਲਈ ਸ਼ਬਦ ‘‘*kainos*’’ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ‘‘ਨਵਾਂ ਨਕੋਰ।’’ ¹⁶ਮਿਲਿਗਨ, 290-91. ¹⁷ਗੁਥਰੀ, 175. ¹⁸ਬਰੂਸ, 173. ¹⁹ਕ੍ਰੋਗ ਆਰ. ਕੋਸਟਰ, *ਹਿਬਰੂਜ਼: ਏ ਨਿਊ ਟ੍ਰਾਂਸਲੇਸ਼ਨ ਇੰਟ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ*, ਦ ਐਂਕਰ ਬਾਈਬਲ, ਜਿਲਦ 36 (ਨਿਊ ਯਾਰਕ: ਡਬਲਡੇ, 2001), 386-87. ²⁰ਰੀਸ, 135, ●● 42.

²¹ਲਾਈਟਫੁਟ, *ਜੀਜ਼ਸ ਕ੍ਰਾਈਸਟ ਟੁਡੇ*, 160. ²²ਵਾਰੈਨ ਡਬਲਯੂ. ਵਿਅਰਸਬੇ, (ਫ੍ਰਿਟਨ, ਇਲਿਨੋਇ: ਸਟੱਡੀ ਆਫ ਟੂ ਦ ਐਪਿਸਟਲ ਟੂ ਦ ਹਿਬਰੂਜ਼, *ਫ੍ਰਿਟਨ ਇਲਿਨੋਇ*, ਵਿਕਟਰ ਬੁਕਸ, 1982), 93. ²³ਰੇਮੰਡ ਬ੍ਰਾਊਨ, *ਦ ਮੈਸੇਜ ਆਫ ਹਿਬਰੂਜ਼: ਦ ਬਾਈਬਲ ਸਪੀਕਸ ਟੁਡੇ* (ਡਾਊਨਰਜ਼ ਗ੍ਰੇਵ, ਇਲਿਨੋਇ: ਇੰਟਰ-ਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1982), 142. ²⁴ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੈ. ਸੀ. ਸਟੱਡਮੈਨ, *ਹਿਬਰੂਜ਼*, ਦ *ivp* ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੈਂਟਰੀ ਸੀਰੀਜ਼ (ਡਾਊਨਰਜ਼ ਗ੍ਰੇਵ, ਇਲਿਨੋਇ: ਇੰਟਰਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1992), 87 ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ। ²⁵ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਬ੍ਰਾਊਨ, 150-51 ਤੋਂ ਲਈ ਗਈ। ²⁶ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਲਾਈਟਫੁਟ, *ਐਵਰੀਵਨ'ਜ਼ ਗਾਈਡ ਟੂ ਹਿਬਰੂਜ਼*, 108-11 ਤੋਂ ਲਈ ਗਈ। ²⁷ਹਿਯੁਗੋ ਮੈਕੋਰਡ, *ਫਿਫਟੀ ਈਅਰਜ਼ ਆਫ ਲੈਕਚਰਜ਼* (ਐਟਵੁਡ, ਟੈਨਿਸੀ: ਪ੍ਰਾਈਵੇਟਲੀ ਪ੍ਰਿੰਟਡ, ਮਿਤੀ ਰਹਿਤ), 183 ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ। ²⁸ਆਰਥਰ ਡਬਲਯੂ. ਪਿੰਕ ਐਨ ਐਕਸਪੋਜ਼ਿਸ਼ਨ ਆਫ ਹਿਬਰੂਜ਼ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁਕ ਹਾਊਸ, 1954), 436.